

S O K F É L E .

XXVI szám Béts. Julius 31-dikén. 1832

Statistikai Jegyzetek. BURKUS ORSZÁG. BORUSZSZIA. Monarchia.

I. Uralkodó Familia a' Hohenzollern Házból. (Evangélika Vall.).

Királya: III. FRIDRIK WILHELM, szül. 1770
Aug. 3-d. Uralkodni kezdett Attya II Fridrik Wilhelm
után 1797 eszt. 1-ső Hitvесе volt, Ludovika, Meklen-
burg-Strelitzi Hertz. aszsz. † 1810-ben. 2-dik balkézre
esk. Augusztá, Gróf Harrach Ferd. leánya, sz. 1800.
— Tzímje Liegnitzi Hertzegné.

Magzatai: 1) Fridrik Wilhelm, sz. 1795 Korona-
örökös; házasságra lépett 1823-b. Erzsébet Bavariai
Kir. Hrg. Aszszonnyal. 2) Wilhelm, Hitvесе, Augusz-
ta, Szász Weimari Hrg. Aszszony. 3) Karolina, Miklós
Orosz Tsászár Hitvесе. 4) Károly, Hitvесе, Mária,
Szász Weimári Hrg. Aszsz. 5) Alexandrina, a' Meck-
lenburg - Schwerini örökös Nagyhertzeg hitvесе. 6)
Ludovika, Fridrik Hollandus Kir. Hrg. hitvесе. 7)
Albert, szül. 1809.

II. A' S t á t u s .

Ez a' következő 10 Tartományból áll; mellyek
felosztását Kerületekre, azoknak nagyságokat és né-
pességeket ezen Tábla mutatja.

Tartomány.	nagysága □ mérf.	népessége 1828 végén.
I. Brandenburg . . .	723	1,539,602
Kerületei.		
1. Potsdái . . .	371	874,776
2. Frankfurti . . .	352	664,826
Toldalék a' M. Kurírhoz.		26

Tartomány.	nagysága □ mértf.	népessége 1828 vegén.
II. Pomeránia . . .	567	877,555
1. Stettini Ker. . .	253	416,987
2. Köslini . . .	259	311,620
3. Stralsundi . . .	75	148,948
III. Slézia	743	2,396,551
1. Boroszlói Ker. .	244	942,307
2. Oppelni . . .	248	694,251
3. Liegnitzi . . .	251	759,993
IV. Szászföld . . .	455	1,409,388
1. Magdeburgi K. .	204	549,135
2. Merseburgi . .	187	585,327
3. Erfurti	64	274,929
V. Wesztfália . . .	364	1,228,544
1. Münszteri K. . .	132	292,824
2. Mindeni	94	387,870
3. Arensbergi . .	138	447,584
VI. Kléve - Berg . .	173	1,075,025
1. Kölni K.	74	382,993
2. Düzeldorfi . .	99	692,032
VII. Alsó Rajnai Tartom.	306	1,127,297
1. Koblenti K. . . .	109	412,210
2. Trieri	121	366,458
3. Aacheni	76	348,629
VIII. Keleti Boruszszia	702	1,216,154
1. Königsbergi K. .	405	705,158
2. Gumbinneri . .	297	510,996
IX. Nyúgoti Boruszszia	465	792,207
1. Dántzigi K. . . .	150	329,938
2. Marienwerderi .	315	462,269

Tartomány.	nagysága □ mértf.	népessége 1828 vegén.
X. Posen Tart. . . .	538	1,064,506
1. Poseni K. . . .	327	730,862
2. Brombergi . . .	211	333,644
Öszvesen	5,040	12,726,823
Ide járúl: Neufchatel .	14	53,949
Mindössze	5,054	12,780,772

Van az egész Monarchiában 1,028 város; 281 mezőváros; 34,451 falu; és 1,570,805 ház.

Népesebb városai, 20 ezer lakoson felül.

Berlin	236,830 lak.	Stettin	32,191 lak.
Boroszló	90,090 —	Elberfeld	30,052 —
Kolónia, Köln	65,441 —	Düszeldorf	28,382 —
Königsberg	67,941 —	Potsdam	24,970 —
Dantzig	61,102 —	Posen	28,484 —
Magdeburg	44,084 —	Hála (Szászf.)	25,982 —
Aachen	36,809 —	Erfurt	25,127 —

Nemzeti különbség.

Németek	10,038,457	Frantziák, Vallon.	87,600
Szlávok	2,028,500	Zsidók	153,687

Vallásbeli különbség.

Evangelikusok	7,732,664	Zsidók	160,978
Katholicusok	4,816,813	Mennoniták	15,655

Universzítások vagy Fő Oskokák vannak: Berlinben, 1830-ban 1,855 tanulóval. Hálában, 1,214; Boroszlóban, 1,254; Bonn-ban, 988; Königsbergben, 523; Greifswaldeban, 154 és Munsterben 254 tanulóval.

Finantziája.

Státus jövedelme 1829-volt:	76,194,000 for.
— eszt. költsége, ugyan annyi	76,194,000 —
— adóssága volt 1820-ban	287,101,101 —

Hadi ereje, szárazon.

Zsoldos katonasága	165,000 ember
u. m. Gárda Reg.-tek	17,908
Lineai gyalogs.	104,712
Lovasság	19,132
Pattantyússág	15,718
Rendtartó kat. és Vadászok	7,050
Polgári katonaság (Landwehr)	359,248 —

had idején: Öszvesen: 524,248 —

III. A' Státus törvényes alkotmánya.

Monarchiai kormánya kevésse van megszorítva. Ország Státusai vagy Rendei nintsenek ugyan felállítva; de a' Tartományokban mégis vagynak Statusok organizálva, mellyeknek tanátszó szavok van az adó kivetésekor annak meghatározásában. Egyebaránt a' Fejedelem minden Uralkodói jussokat kezében tart; ő a' törvények forrása, ő rendeli el a' Státus hadi, 's finantziái állapotját, 's lakó fővárosából mint középontból kormányozza ministerei segítségével egész birodalmát. A' Királyi korona örökség szerént a' férfiú ágra száll. — A' Burkus Király Státusainak nagyobb részével a' Német-Szövetséghez tartozik.

IV. Vitézi Rendek.

Udvári megtiszteltetésül szolgáltnak: 1) A' fekete Sasrend, 1701-től fogva áll. 2) A' veres Sasrend 1724 óta, melly négy rangra osztatik. *Mint érdem rendek osztatnak:* 3) pour le mérite, 1740 óta. 4) A' Johan-

niták Rende, 1812-től fogva. 5) Vaskereszt Rende, 1813 oltá; három rangú. 6) Ludovika Rende, Udvari és más fő rangú Dámák megtiszteltetésére 1814 oltá.

A' Fejér szín ditsérete.

Minden szín közt, a' Fejérnek
Kellemi legtöbbet érnek
Kék, zöld, piros, sárga Színek
Mind engednek érdeminek.

Mert mind ezeket az esti
Alkony, setét színre festi;
De a' fejér színtől magok
Ragyognak a' sok tsillagok.

A' hold ezüst szín sugára
Küld fényt az éjj homályára,
'S úgy leszen borzasztó képe
A' tsendes Éjtszakák szépe.

Az Ég remek boltozatja,
Mely áldásit osztogatja,
Tsak a' Nap' vissza lövellő
Fénye által lesz kékellő.

Legottan széllyel - bomol a'
Setét Éjtszaka fátyola
A' Nap' fejér színnel teli
Sugárit ha rá lövelli; —

Ha már ezek nem volnának,
Világot nem gyújtanának;
A' zöld szín úgy nem lehetne
Egy fát sem ékesíthetne.

Finantziája.

Státus jövedelme 1829-volt:	76,194,000 for.
— eszt. költsége, ugyan annyi	76,194,000 —
— adóssága volt 1820-ban	287,101,101 —

Hadi ereje, szárazon.

Zsoldos katonasága	165,000 ember
u. m. Gárda Reg.-tek	17,908
Lineai gyalogs.	104,712
Lovasság	19,132
Pattantyússág	15,718
Rendtartó kat. és	
Vadászok	7,050
Polgári katonaság (Landwehr)	359,248 —

had idején: Öszvesen: 524,248 —

III. A' Státus törvényes alkotmánya.

Monarchiai kormánya kevésse van megszorítva. Ország Státusai vagy Rendei nintsenek ugyan felállítva; de a' Tartományokban mégis vagynak Statusok organizálva, mellyeknek tanátszó szavok van az adó kivetésekor annak meghatározásában. Egyebaránt a' Fejedelem minden Uralkodói jussokat kezében tart; ő a' törvények forrása, ő rendeli el a' Státus hadi, 's finantziái állapotját, 's lakó fővárosából mint középontból kormányozza ministerei segítségével egész birodalmát. A' Királyi korona örökség szerént a' férfiú ágra száll. — A' Burkus Király Státusainak nagyobb részével a' Német-Szövetséghez tartozik.

IV. Vitézi Rendek.

Udvari megtiszteltetésül szolgálhatnak: 1) A' fekete Sasrend, 1701-től fogva áll. 2) A' veres Sasrend 1724 óta, melly négy rangra osztatik. *Mint érdem rendek osztatnak:* 3) pour le mérite, 1740 óta. 4) A' Johan-

niták Rende, 1812-től fogva. 5) Vaskereszt Rend, 1813 oltá; három rangú. 6) Ludovika Rende, Udvari és más fő rangú Dámák megtiszteltetésére 1814 oltá.

A' Fejér szín ditsérete.

Minden szín közt, a' Fejérnek
Kellemi legtöbbet érnek
Kék, zöld, piros, sárga Szinek
Mind engednek érdeminek.

Mert mind ezeket az esti
Alkony, setét színre festi;
De a' fejér színtől magok
Ragyognak a' sok tsillagok.

A' hold ezüst szín sugára
Küld fényt az éjj homályára,
'S úgy leszen borzasztó képe
A' tsendes Éjtszakák szépe.

Az Ég remek boltozatja,
Mely áldásit osztogatja,
Tsak a' Nap' vissza lövellő
Fénye által lesz kékellő.

Legottan széllyel - bomol a'
Setét Éjtszaka fátyola
A' Nap fejér színnel teli
Sugárit ha rá lövelli; —

Ha már ezek nem volnának,
Világot nem gyújtanának;
A' zöld szín úgy nem lehetne
Egy fát sem ékesíthetne.

A' természet fejr lepel
 Alatt pihenve innepel,
 Más színeket osztán hozhat
 'S lakosinak úgy áldozhat.

A' fák hó színnel pompáznak
 'S rólok gyümölsöt úgy ráznak;
 Mert patyolat - szín virágok
 Után lesznek terhes Ágok. —

A' fejr szín a' kellelre,
 Sokat teszen a' Szép - Nemre,
 Mert piros, szép tsak úgy lehet,
 Ha fejr színre szert - tehet.

Kék, zöld, piros, sárga színek
 Méltán állítlak semminek,
 Mert ha az ősz főt tisztelem
 Barátitok tartnak velem. —

Az aranynek sárgasága
 Soha sem volt még oly drága
 Mint a' Platina; 's a' fejr
 Gyémántal soha fel nem ér.

A' kenyér, mely fő ételed
 Úgy jó, ha fejrén szeled;
 Miskoltz, Debretzen, Komárom
 Hires erről mind a' három; —

A' sokféle eledelek
 Fejr nélkül íztelenek, —
 Fejr a' Só, vágyik erre,
 Minden, mint legjobb füszerre.

Szép a' rajzoló - mív' éke
 A' festő tífra festéke;
 De tsak fejer papiroson
 Remekelhet, nem piroson.

Az Ész' világát nevelő
 Könyvek miképp' jönnek-elő?
 Fejer színre, nem sárgára
 Nyomtatják minden' javára. —

Az ártatlanság tizmere
 Diszt a' fejer színtől nyere
 Minden egyéb szín már folt a'
 Lelken, és azt bé motskolta. —

Hiú színek távozzatok,
 A' hó szín kitesz rajtatok;
 Kellemitek az időnek
 Hódolnak; 's erei nőnek,

Ha a' tiszta Lelkek tette
 'Tsak a' fejer színt szerette;
 Már úgy az elsőség tére
 Minden szín közt a' fejerre.
 Nagy János, Tömördön.

Mé rt ne vigadnánk?
 Az Őreg Horác z tanáttsa:
 „Gondid néha öröm váltsa“
 Komolyságok! hát most tsitt,
 Oszoljatok edgy kitsit.

— — — — —
 Mit ér az Élet ha kedv nints?
 Gyötrelmekhez záró bilints —
 Tsupa pokol — tsupa kin —
 Ha örülni nintsen min.

'S Azért, hogy végetlen dolgunk,
Hát már soha se nyugodjunk?
Haj! úgy Ember, az erő,
Virágja hamar elnö. —

Ha bé zárkozva élünk is,
Ha örökké bőjtölünk is,
Tsak edgy jutalom talál;
Mint mást el tsip a' halál.

Az Ember ne tsak magának,
Éljen, tartsuk rend sorának,
De úgy ám, hogy magát se
Végig másnak felejtse. —

Ha létünk tzélja Böldogság,
Ártatlan módot bolondság
A' tzélra nem keresni,
'S mindég tsak a' bajt nyesni.

Mert akár mit — 's mennyit teszünk,
Végre még is bútsút veszünk,
'S leszsz mindenünk vég pontja
A' Szent Mihály fors pontja.

Hóltunk után hogy mi követ?
Az tsak = x lehet. —
De hagyjuk ezt annyiban
Mig lehet, éljünk vígan.

Szigeten, Tar Gáspár.

Rejtett szó.

Elsöm vén, — végsöm likakat bököd. Enni ha kívánsz
Fogtomból; ne riaszsz bottal a' préda után.

Megfejtés: a' XXV Szám. - Telegraph.